

Annáll efnahags- og peningamála 2001

Janúar

Hinn 10. janúar sendi Búnaðarbanki Íslands hf. frá sér fréttatilkynningu um að bankanum hafi borist tilkynning frá Fjármálaeftirlitinu þann 5. janúar. Fram kemur að Fjármálaeftirlitið telji nauðsynlegt að rannsaka frekar viðskipti Búnaðarbankans hf. og Hlutabréfasjóðs Búnaðarbankans með hlutabréf í Pharmaco hf. tímabilið frá 7. júní 1999 til mars 2000. Fram kemur það mat Fjármálaeftirlitsins að Búnaðarbankinn hf. og Hlutabréfasjóður Búnaðarbankans hafi búið yfir trúnaðarupplýsingum umrætt tímabil.

Hinn 24. janúar greip Seðlabanki Íslands inn í viðskipti á millibankamarkaði með gjaldeyri eftir að gengisvísitala íslensku krónunnar hafði stigið hratt eftir að markaðurinn var opnaður kl. 9:15. Seðlabankinn seldi Bandaríkjadali fyrir 2,06 ma.kr. sem varð til þess að ró komst á markaðinn.

Hinn 26. janúar var undirritaður samningur á milli Seðlabanka Íslands og þýska bankans DePfa Europe um lánsheimild að fjárhæð 250 milljónir Bandaríkjadala. Mun lánsamningurinn auka svigrúm Seðlabankans til aðgerða á gjaldeyrismarkaði.

Febrúar

Hinn 7. febrúar sendi bandaríska matsfyrirtækið Moody's í New York frá sér frétt þar sem tilkynnt er að fyrirtækið hafi staðfest lánsþæfismat sitt fyrir Ísland. Í fréttinni segir Moody's að horfur um lánsþæfismatið séu taldar stöðugar í nýrri skýrslu fyrirtækisins um Ísland. Þessi niðurstaða endurspeglar verulega bættu skuldastöðu opinbera geirans og staðfestu stjórnvalda í hagstjórn sem lagt hefur grunn að öflugum hagvexti, stöðugleika og miklum lífskjarabata á liðnum árum. Umfangsmiklar skipulagsbreytingar á síðasta áratug hafa falið í sér styrkingu á fjármálum hins opinbera, aukið frjálsræði á fjármála- og vörumarkaði, aukna fjölbreytni í framleiðslu og útflutningi, bættu stjórn fiskveiða og frjálshandari viðhorf til erlendra fjárfestingar. Moody's varar á hinn bóginn við því að miklum hagvexti hafi fylgt alvarlegt ójafnvægi í þjóðarbúskapnum sem gæti grafið undan efnahagslegum stöðugleika á komandi tíð.

Lánasýsla ríkisins tilkynnti um niðurstöður útboðs á RIKB 07 0209. Um er að ræða ný óverðtryggð ríkisbréf, kúlubréf, sem bera ekki vexti og falla í gjalddaga þann 9. febrúar 2007.

Hinn 13. febrúar var tilkynnt að í framhaldi af kaupum Kaupþings hf. og samstarfsaðila á meirihluta hlutfjár í Frjálsa fjárfestingarbankanum hefur verið ákveðið að hætta starfsemi Markaðssviðs Frjálsa fjárfestingarbankans hf.

Mars

Hinn 16. mars fór fram útboð á ríkisvixlum hjá Lánasýslu ríkisins. Var þetta síðasta útboðið sem féll undir samning varðandi nýtt Aðalmiðlarakerfi með ríkisvixla og viðskiptavakt með þá á eftirmarkaði.

Frá 23. mars til 27. mars þurfti Seðlabanki Íslands ítrekað að selja Bandaríkjadali fyrir krónur með það að markmiði að verja vikmörk íslensku krónunnar. Alls voru seldir dalir fyrir 6,8 ma.kr. Helsta ástæða óróans var óvissa um niðurstöður aðalfundar Seðlabankans sem auglýstur hafði verið 27. mars.

Hinn 27. mars undirrituðu Seðlabanki Íslands og forsætisráðherra yfirlýsingu um breytingar á fyrirkomulagi stjórnar peningamála á Íslandi sem tóku gildi 28. mars 2001. Í stað þess að miða peningastefnuna við að halda gengi krónunnar innan vikmarka mun Seðlabankinn hér eftir miða hana við að halda verðbólgu sem næst 2½% með ákveðnum þolmörkum. Ríkisstjórnin veitir Seðlabankanum fullt svigrúm til að beita stjórnþækjum sínum í því skyni að ná verðbólgu markmiði sínu.

Samhliða tilkynningu um breytta peningamálastefnu tilkynnti Seðlabankinn um 0,5 prósentustiga vaxtalækkun í endurhverfum viðskiptum við lánastofnanir.

Apríl

Hinn 17. apríl tók ríkissjóður 250 millj. evra lán með milligöngu Dresdner Bank.

Hinn 26. apríl var Frjálsi fjárfestingarbankinn hf. tekinn af skrá Verðbréfabings Íslands. Kaupþing hf. og aðilar sem stóðu sameiginlega að kaupum á Frjálsa fjárfestingarbankanum hf. hafa eftir yfirtökutilboð eignast 98,64% af heildarhlutafé félagsins og uppfyllir það því ekki lengur skilyrði til skráningar á Verðbréfabingi Íslands hf.

Maí

Hinn 4. maí birti Seðlabanki Íslands fyrstu verðbólguþá sína eftir að bankinn tók upp verðbólguþámið. Seðlabankinn spáði því að verðbólga á seinni hluta þessa árs gæti orðið allt að 6% og yrði 5,7% yfir árið. Spáin byggðist á þeim forsendum að gengi krónunnar yrði óbreytt frá 26. apríl út spátímann og að ekki yrði röskun á kjarasamningum.

Hinn 4. maí tilkynnti alþjóðalánshæfismatsfyrirtækið Fitch að það hefði gefið Landsbanka Íslands hf. lánshæfiseinkunnina A fyrir langtímalán og F1 fyrir skammtímalán. Einkunnin F1 er besta einkunn sem fyrirtækið gefur. Að íslenska ríkinu undanskildu hefur enginn íslenskur lántakandi fengið betri lánshæfiseinkunn.

Hinn 21. maí ákvað Lánasýsla ríkisins fyrir hönd fjármálaráðherra að taka tilboðum Landsbanka Íslands hf., Búnaðarbanka Íslands hf., Sparisjóðabanka Íslands hf. og Kaupþings hf., sem buðu lægsta þóknun í viðskiptavakt á fimm flokkum ríkisverðbréfa. Lánasýslan greiðir viðskiptavaka veltuþóknun sem er 0,1% af fjárhæð viðskipta hans með umræddan flokk og reiknast þóknun miðað við mánaðarlega veltu á Verðbréfabingi Íslands. Heildarþóknun getur þó aldrei orðið meiri en 140 m.kr. á ári sem deilist á viðskiptavaka.

Júní

Hinn 8. júní tilkynnti Verðbréfabing Íslands um breytingu á samsetningu úrvalsvisitölunnar fyrir tímabilið frá 1. júlí 2001 til 1. janúar 2002. Þrjú ný félög komu inn í visitölu. Þau eru Kaupþing hf., Ólíufélagið hf. og SÍF hf. og koma í stað Granda hf., Þormóðs ramma-Sæbergs hf. og Opinna kerfa hf.

Hinn 13. júní voru hlutabréf Íslandssíma hf. skráð á aðallista Verðbréfabings Íslands. Skráð hlutafé var kr. 587.995.000.

Hinn 20. júní tilkynnti Íbúðalánasjóður að ákveðið hefði verið að efna að nýju til sölu á húsnæðisbréfum í 1. og 2. flokki 1996. Stefnt er að útboðum 27. júní, 1. september, 1. október, 1. nóvember og 1. desember. Gert er ráð fyrir að á þessu ári verði boðið til sölu nægilegt magn bréfa úr þessum flokkum til að mæta þeirri fjárförf Íbúðalánasjóðs sem ekki verður mætt með útgáfu húsnæðisbréfa.

Hinn 21. júní greip Seðlabanki Íslands inn í viðskipti á gjaldeyrismarkaði í fyrsta skipti eftir að verðbólguþámið var tekið upp. Gengisvisitala krónunnar hafði stigið hratt daginn áður og hélt áfram að hækka við opnun markaðarins. Seðlabankinn seldi Bandaríkjadali fyrir 2,5 ma.kr. sem varð til þess að vísitalan gekk til baka og ró komst á markaðinn.

Hinn 22. júní tilkynnti fjármálaráðuneytið að ákveðið hefði verið að ríkissjóður tæki erlent lán að fjárhæð 25 ma.kr. til þess að efla erlenda stöðu Seðlabankans. Í tilkynningu ráðuneytisins kom fram að stefnt væri að því að hluti andvirðis lánsins verði eiginfjárframlag til bankans í ljósi nýrra laga um Seðlabankann sem gera ráð fyrir eflingu eiginfjárstöðu hans.

Hinn 26. júní tilkynnti viðskiptaráðherra að hafinn yrði undirbúningur sölu á a.m.k. þriðjungi hlutfjár í Landsbanka Íslands hf. til kjölfestufjórðunnar. Ráðgert er að salan fari fram fyrir árslok 2001. Samkvæmt ákvörðun ráðherra er skilyrði að sala á slíkum hlut leiði til aukinnar samkeppni á íslenskum fjármálamarkaði og auki samkeppnishæfni hans.

Júlí

Hinn 1. júlí tóku gildi breytingar á innlendum gjaldeyrismarkaði í samræmi við samkomulag sem bankastjórn Seðlabankans og forsvarsmenn viðskiptavaka á gjaldeyrismarkaði höfðu gert síðla júnímánaðar. Viðskiptavakarnir eru Búnaðarbanki Íslands hf., Íslandsbanki hf., Kaupþing hf. og Landsbanki Íslands hf. Breytingin felur í sér að Seðlabankinn mun til loka þessa árs greiða viðskiptavökunum umbun eftir vissum reglum fyrir að sinna hlutverki sínu en á þeim hvíla ríkar skyldur.

Hinn 1. júlí tóku gildi ný lög um vexti og verðtryggingu nr. 38/2001 sem komu í stað laga nr. 25/1987. Nýju löginn kveða á um margvíslegar breytingar, meðal annars að því er varðar dráttarvexti og birtingarskyldu Seðlabankans á vöxtum.

Hinn 6. júlí tók gildi ný gengisskráningarvog. Samsetning hennar er endurskoðuð árlega í ljósi samsetningar utanríkisviðskipta árið áður. Eftirfarandi tafla sýnir nýju gengisskráningarvogina og breytingar frá árinu áður.

Ný gengisskráningarvog 2001 (%)

Byggt á viðskiptum 2000

Lönd	Mynt	Útflutningsvog	Innflutningsvog	Gengisskráningarvog	Breyting frá fyrri vog
Bandaríkin	USD	26,13	27,86	26,99	1,73
Bretland	GBP	14,92	14,61	14,77	0,40
Kanada	CAD	1,76	0,96	1,36	-0,07
Danmörk	DKK	8,29	9,07	8,68	-0,21
Noregur	NOK	5,94	6,21	6,08	-1,53
Svíþjóð	SEK	2,49	6,40	4,44	0,37
Sviss	CHF	2,40	0,90	1,65	-0,46
Evrusæði	EUR	33,78	29,54	31,66	0,23
Japan	JPY	4,29	4,45	4,37	-0,47
Norður-Ameríka		27,89	28,82	28,35	1,66
Evrópa		67,82	66,73	67,28	-1,19
Evrópusambandið		59,48	59,62	59,55	0,80
Japan		4,29	4,45	4,37	-0,47
Alls		100,00	100,00	100,00	0,00

Hinn 16. júlí tóku gildi nýjar reglur VPÍ um birtingu fréttavagna milliuppgjöra skráðra félaga. Frá og með þriðja ársfjórðungi er skráðum félögum á VPÍ skylt að birta milliuppgjör ársfjórðungslega.

Ágúst

Hinn 27. ágúst ákvað félagsmálaráðherra að breyta viðmiðun húsbrefalána við brunabótamat. Til þess tíma hafði viðmiðunin verið 65% eða 70% af kaupverði eignar eða brunabótamati eftir því hvort var lægra og hvort um kaup á fyrstu íbúð var að ræða. Ráðherra ákvað að frá og með 1. september 2001 yrði viðmiðunin 65% eða 70% af kaupverði, þó ekki hærra en 85% af brunabótamati.

September

Hinn 24. september rann út skilafrestur væntanlegra kjölfestufjófesta í Landssíma Íslands hf. Alls bárust 17 tilkynningar þar sem fjórfestar lýsa yfir áhuga á að gerast kjölfestufjófesta í Landssíma Íslands hf.

Hinn 26. september var tilkynnt að bankaráð Búnaðarbanka Íslands hf. og stjórn Lýsingar hf. hefðu samþykkt fyrir sitt leyti samruna félaganna með þeim hætti að Lýsing hf. yrði sameinuð Búnaðarbankanum. Tillögur þessa efnis verða lagðar fram til samþykktar á hluthafafundum félaganna sem áætlað er að halda laugardaginn 10. nóvember 2001.

Seðlabanki Íslands tilkynnti að gengið hefði verið frá erlendri lántöku ríkissjóðs sem ætlað var að styrkja erlenda stöðu Seðlabankans, sbr. tilkynningu fjármálaráðuneytisins frá júní 2001.

Október

Hinn 4. október var tilkynnt að ríkisstjórnin hefði ákveðið að beita sér fyrir viðtækum umbótum í skattamálum einstaklinga og atvinnulífs. Í fyrsta lagi verða gerðar margvíslegar breytingar á skatthlutföllum og viðmiðunarstærðum skattkerfisins bæði hjá einstaklingum og fyrirtækjum. Í öðru lagi verða verðbólguvæðingsskil afnumin enda eru þau orðin sjaldgæf í reikningsskilareglum og skattkerfum annarra ríkja. Í þriðja lagi verður skattaleg meðferð við yfirfærslu einstaklingsrekstrar í einkahlutafélagsform samræmd reglum um yfirfærslu milli annarra félagsforma. Í fjórða lagi verða gerðar ýmsar aðrar breytingar varðandi túlkun og framkvæmd skattalaga.

Hinn 22. október staðfesti bandaríska matsfyrirtækið Standard & Poor's óbreytt lánsþæfismat fyrir Ísland eða A+ í einkunn á langtímaskuldbindingum. Horfur um einkunnina voru taldar neikvæðar en voru áður stöðugar.

Hinn 29. október rann út frestur til að skila inn óskuldbindandi verðtilboðum í 25% hlutafjár í Landssíma Íslands hf. Um var að ræða annan áfanga í einkavæðingu félagsins þar sem markmiðið er að finna kjölfestufjárfesti sem styrki fyrirtækið, auki verðmæti þess og efli íslenskan fjarskiptamarkað.

Nóvember

Hinn 8. nóvember tilkynnti Seðlabanki Íslands um 0,8 prósentustiga lækkun stýrivaxta. Lækkunin tók gildi þann 11. nóvember. Eftir lækkunina voru stýrivextir Seðlabanka Íslands 10,1%.

Hinn 10. nóvember var samþykkt á hluthafafundi Búnaðarbanka Íslands hf. tillaga bankaráðs um samruna Búnaðarbanka Íslands hf. og Lýsingar hf. Gert var ráð fyrir að Lýsing hf. yrði algerlega sameinuð bankanum með yfirtöku eigna og skulda.

Hinn 20. nóvember var tilkynnt um kaup Bakkavarar Group hf. á breska matvælafyrirtækinu Katsouris Fresh Foods Ltd. Þessi kaup eru stærstu fyrirtækjakaup í íslenski viðskiptasögu. Eftir kaupin verður Bakkavör Group hf. eitt af stærstu fyrirtækjum á Íslandi.

Desember

Hinn 12. desember var tilkynnt að bankaráð Búnaðarbanka Íslands hf. og stjórn Gildingar ehf. hefðu samþykkt samruna félagana með þeim hætti að Gilding yrði sameinuð Búnaðarbankanum.

Hinn 15. desember var lágmarksfjárhæð greiðslufyrirmæla í stórgreiðslukerfi Seðlabanka Íslands lækkuð úr 100 m.kr. í 25 m.kr.